289868 - Nebi s.a.v.’in Nesebi

Soru

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem’in nesebinde bulunan “İlyas” isminde bir ihtilaf olduğunu duydum, bazıları İlyas derken diğerleri Liyas diyorlar. Bu farklı görüşleri kimler savunmuş ve alimlerin tercihli görüşü nedir?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Tüm ilim ehline göre Peygamberimiz Muhammed s.a.v hem baba hem de anne tarafından saygınlık ve soy bakımından Adem oğulları arasında en üstün ve en faziletli kişidir.

Vasile bin Esqa r.a’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dediğini işitmiştir:“Şüphesiz ki Allah Kinane'yi İsmail oğullarından seçmiştir. Kureyş'i Kinane'den seçmiş; Kureyş'den de Benî Hâşim'i seçmiştir. Beni de Benî Hâşim'den seçmiştir.” (Muslim 2276)

Nebi s.a.v’in Adnan’a kadar uzandığı hususunda bir ihtilaf yoktur. Ancak Adnan ile İbrahim oğlu İsmail a.s’e kadar ihtilaflıdır.

Zehebi Rahimehullah şöyle dedi:

Muhammed, Abdullah, Abdülmuttalib (asıl ismi Şeybe), Hâşim (asıl ismi Amr), Abd-i Menâf (Muğîre), Kusay(Zeyd), Kilab, Murre, Kâb, Lueyy, Ğalib, Fihr, Mâlik, Nadr, Kinâne, Huzeyme, Mudrike (Amir), İlyas, Mudar, Nizar, Maad, Adnan. Adnan’da İbrahim’in oğlu İsmail’in (aleyhimusselam) oğullarındandır. İnsanların icmasıyla böyledir.

İhtilaf Adnan ile İsmail arasında bulunan babalar arasındadır. Bazıları dokuz baba olduğunu söyler bazıları yedi baba olduğunu savunur. Ayrıca bazı babaların isimlerinde ihtilaf meydana gelmiştir. Bazıları on beş baba, bazıları da kırk baba olduğunu söyler ancak bu zayıf bir ihtimaldir.

Urva bin Zubeyr şöyle dedi:

Adnan ve Kahtan'dan sonra olan babalarını kesin bir şekilde bilen kimseyi görmedik, bildiğini söyleyenler de tahmin etmektedirler.

Ebu el Esved şöyle dedi: Kureyş'in soy ve şiir alanında en bilgini olan Ebu Bekir bin Süleyman b. Ebu Hasme'nin şöyle dediğini işittim: Hiçbir şairin şiirinde ve hiçbir alimin bir ilminde Ma'd b. Adnan'dan sonraki atalarla ilgili bir bilgi görmedik.

Ebu Ömer b. Abdulber şöyle dedi: Bu alandaki imamlar şöyle dedi: Adnan b. Adud b. Mukavvim b. Nahur b. Teyrah b. Yarub b. Yeşcub b. Nabit b. İsmail b. İbrahim b. Azer (ismi Tareh) b. Nahur b. Saruh b. Rau b. Falih b. Ayber b. Şaleh b. Erfehşez b. Sam b. Nuh aleyhisselam b. Lamek b. Metuşlah b. Hanuh b. Yerd b. Mehlil b. Kaynen b. Yaniş b. Şis b. Âdem aleyhisselam, insanlığın babası.

Muhammed b. İshak Siyer kitabında bu silsileyi itimat etmiştir. Ancak İshak'ın ilim ehli olan dostları bazı isimlerde ihtilaf etmişlerdir.

İbn Sad şöyle dedi: Adnan'dan İsmail'e kadar olan soy silsilesinde görüş bildirmeyiz. (El Siyer 1/143-145)

El Hafiz b. Hacer Rahimehullah şöyle dedi:

Taberani iyi bir isnad ile Aişe r.a'dan şöyle rivayet etti: "İnsanların nesebi Ma'd b. Adnan'a dayandı. (Fethulberi 6/529)

İmam b. Hibban Rahimehullah şöyle dedi:

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in nesebi Adnan'a kadar doğrudur. Adnan'dan sonrası için itimat edeceğim doğru bir kaynak yoktur. Nesebi şöyledir: Muhammed, Abdullah, Abdülmuttalib (asıl ismi Şeybe), Hâşim (asıl ismi Amr), Abd-i Menâf (Muğîre), Kusay(Zeyd), Kilab (el Muhezzeb), Murre, Kâb, Lueyy, Ğalib, Fihr, Mâlik, Nadr (Kureyş), Kinâne, Huzeyme, Mudrike, İlyas, Mudar, Nizar, Maad, Adnan.

Buraya kadar Soy bilginleri arasında ihtilaf yoktur. Adnan'dan İbrahim'e kadar ihtilaflıdır. (el Sire el Nebeviye ve Ahbar el Hulefa 1/39)

İbn Hazm Rahimehullah şöyle dedi:

O, Ebu el Kasım Muhammed, Abdullah, Abdülmuttalib (asıl ismi Şeybe), Hâşim (asıl ismi Amr), Abd-i Menâf (Muğîre), Kusay(zeyd), Kilab, Murre, Kâb, Lueyy, Ğalib, Fihr, Mâlik, Nadr, Kinâne, Huzeyme, Mudrike, İlyas, Mudar, Nizar, Maad, Adnan.

İşte bu, buraya kadar şüphe barındırmayan doğru soy silsilesidir. (el Sire s. 4)

Daha fazla kaynak için: Delail el Nubuve, Beyhaki 1/177. Şeref el Mustafa, Ebu Said el Neysaburi 2/12. A'lam el Nubuvve, el Mevardi s. 202. El iktifa, el Kelai 1/8. Uyun el Eser, İbn Seyyid el nas 1/26. El Siyre el nevebiye 1/20.

El Sehili Rahimehullah şöyle dedi:

İlyas, hemzenin kesresiyle okunur. İlyas peygamberin ismine uyarlanmıştır. Ancak kelime türevinde birkaç görüş bulunmaktadır. Bir görüşe göre Fiyal vezninde olup el Elsi, kandırma anlamına gelir. Diğeri El else, aklın bunamasıdır. Diğeri de: İf'el El yesu, cesur ve pehlivan anlamına gelir. Enbari dışındaki görüşler daha doğrudur. Elyesu, ümidin zıddıdır. Lam, özel isim belirtisidir. Hemze ise vasl hemzesidir. Kasım b. Sabit bu görüşü el Delail'de zikretmiştir.

(el Ravdulunuf 1/57)

Siret Muğaltay: Adı Habib'tir. El Hamis'te: İlyas ismi almasının nedeni babasının yaşlandığı halde çocuğu olmamasıdır. Babası yaşlanıp ümidini kestikten sonra doğduğu için ona İlyas ismi verilmiştir, künyesi ise Ebu Amr'dir.

Sonuç:

İlyas Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in soyunda bulunan ve sabit olup üzerinde ittifak edilmiş bir şahsiyet ismidir. Bu konuda ihtilaf yoktur. Ancak ihtilaf İlyas'ın telaffuz şeklindedir. Hemzesi kat' hemzesi olup İlyas veya hemzesi vasl hemzesidir. Bu konuda ilim ehlinin iki görüşü

vardır. Konu bundan ibaret olup kolay bir husustur.

Soruda öne sürüldüğü hemzesiz olan Liyas, bu ismi ilim ehlinden söyleyeni bilmiyoruz.

En iyisini Allah bilir.